

66 | 30
aukción | tétel

MUNKÁCSY MIHÁLY (1844-1900)

Párizsi nő | *Parisian Woman*

Olaj, fa | Oil on wood, 64,5 x 53 cm

Jelezve balra lent | Signed bottom left: M. de Munkácsy

Kezdő ár | Starting price: 50 000 000 Ft / 138 889 EUR

Becsérték: 90 000 000 – 130 000 000 Ft

Estimate: 250 000 – 361 111 EUR

MUNKÁCSY ÉS A NŐK

Regénybe illő cím lehetne, ha valaki meg tudná írni azt a bizonyos regényt Munkácsy Mihály és a nők kapcsolatáról. Ám tegyük gyorsan hozzá, ha erről a témáról beszélünk, nem kell feltétlenül a művész intim magánéletére gondolnunk! Munkácsy és a nők kapcsolata ugyanis tisztán művészi problémaként is leírható. Munkácsy festményeinek szereplői jobbra nők, lányok, asszonyok, sőt még a kis gyerekek is többnyire leánykák. Már a legkorábbi, realista életképein is számos női főhőssel találkozunk, a gyermekét karján tartó anya alakja pedig egy olyan vezérmotívum Munkácsy festészetében, ami végigvonul az életművön a *Siralomháztól* kezdve a *Zálogházig*, a kutyas *Két család* kompozícióktól kezdve a *Krisztus-trilógia* nagy kompozícióiig. Sőt, e motívum hatása olyan erős volt, hogy még a Munkácsy tanítványi köréhez tartozó fiatal Rippl-Rónai Jóska egy-két képén is felbukkant.

Munkácsynak az 1870-es évek végétől megformálódó szalonzsáner-kompozícióin pedig szinte kizárólag csak női szereplőkkel találkozunk. Ők beszélgetnek, ők olvasgatnak a gazdagon berendezett párizsi szalonokban, ők sétálgatnak a Parc Monceau fái között, ők mennek babalátogatóba, ők simogatják a kecses agár szürkésbarna testét, ők zongoráznak, ők teázgatnak, s természetesen ők rendezgetik a díszes csokrot is az apa születésnapjára készülődve. S végezetül ők a főszereplői az oly nagy sikerű *Milton* képének is: Milton és lányai, a három lány, kik oly odaadó figyelemmel lesik apjuk, a vak költő szavait.

Bátran kijelenthetjük, hogy Munkácsy festészte a női szereplők, a női témák nélkül nagyon más lenne, s ez tán még a népszerűségére is hatással lenne.

1. Munkácsy Mihály: Női portré – Reök Ivánné, 1885
Déri Múzeum, Debrecen

A kép az 1880-as évek első felében készült. Munkácsy ekkor volt sikerei csúcspontján. Párizsban élt, sikert sikerre halmozott, ekkoriban készültek a Krisztus-trilógia első változatai, s formálódott remek tanulmányokon keresztül a *Mozart halála* végleges verziója is. A nagyigényű kompozíciók mellett pedig ekkoriban születtek meg azok a divatos zsánerképek is, melyeken természetesen a nők játszották a fő szerepeket. Az a fiatal hölgy is, akit ezen a festményen profiltól látunk, szinte bizonyos, hogy egy párizsi nő. Nemcsak a vonásai köszönnek vissza más Munkácsy-képekről, hanem a virágokkal díszes selyemruhája is. Munkácsy sok modelljét öltöztette ebbe a ruhába, sőt a ruhát még tanítványainak, Bruck La-

josnak, Karlovszky Bertalannak is kölcsönadta egy-egy női zsánerkép erejéig. Ezt a ruhát viseli Munkácsy rokona, Reök Ivánné is azon az 1885 körül festett, „angolos” hatású portrén is, amelyet a festő 1886 januárjában állított ki Párizsban, s amelyet egy párizsi műkritikus „könnyed és különleges” képként jellemezett. A kép, ami Munkácsy portréművészetének az egyik legelegánsabb darabja, ma a debreceni Déry Múzeum tulajdona. Ebben a ruhában jelenik meg a nyitott könyve fölött merengő nő is a karosszéke mellett heverő hű kuttyójával (Pákh Imre gyűjteményében), s hasonló mintázatú anyagból készülhetett az a mellény is, amit az egyik énekes szereplő visel a *Mozart halálához* készült egyik tanulmányon (Moszkva, Puskin Múzeum).

A képen látható párizsi nő majdnem bizonyos, hogy ugyanaz a személy, aki teljesen hasonló pózban foglal helyet egy csaknem pontosan ugyanekkora festményen. Tekintetét nem fölfelé szegezi, hanem a kezében tartott nyitott könyvet olvassa. Ruhája ezúttal is ismerős, mert ez a világoskék köntös is rendre megjelenik valakin az 1880-as évek szalonképein (New York, Brooklyn Múzeum). Hogy ki ez a hölgy, természetesen aligha kideríthető, de az biztos, hogy Munkácsy egyik kedvelt modellje. Kedvelt a modell, s természetesen kedvelt a ruha is, de nem kevésbé kedvelt az a könnyed és elegáns, kissé hátra dőlő testtartás is, ahogyan Munkácsy más szereplőit is sokszor megörökítette.

2. Munkácsy Mihály: Merengő nő kuttyójával, 1885 körül Pákh Imre gyűjteménye, USA

3. Munkácsy Mihály: Énekes, 1886 Puskin Múzeum, Moszkva

4. Munkácsy Mihály: Olvasó nő, 1880-as évek Brooklyn Museum, New York

EGY NEMESEMBER SZIGNÓJA

„M. de Munkacsy” – olvashatjuk a kép bal alsó sarkában. Ilyen szignókkal csak 1881-től kezdve találkozhatunk Munkácsy festményein.

Munkácsy Mihályt – aki maga kérvényezte nemesi rangra emelését – Ferenc József, magyar király 1880. december 12-i határozatával emel-

te a nemesek sorába. Munkácsy, ahogyan ezt követően a szignóin is látszik, büszke volt nemesi rangjára. Ezt azonban csak a Párizsban, vagy külföldön, illetve külföldi megrendelésre készült képein követhetjük nyomon. Az olyan nagy műveinek szignóin, mint a *Honfoglalás*, vagy az *Ecce Homo*, a neve Munkácsy Mihály maradt.

BELLÁK GÁBOR